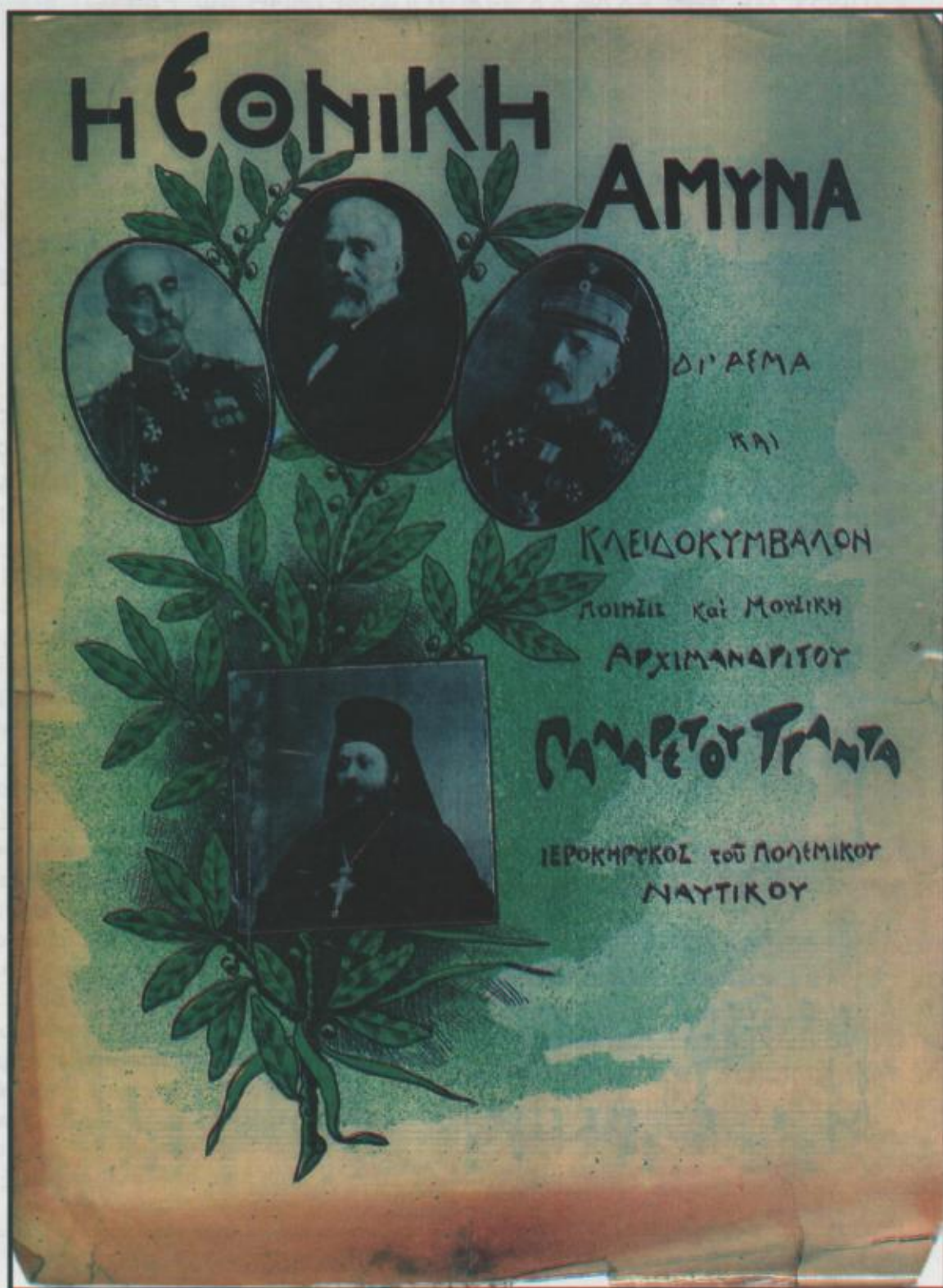

συλλογες

Μηνιαίο περιοδικό για συλλέκτες και φιλότεχνους κωδ. 3858

ιδρυτής, ιδιοκτήτης, εκδότης, διευθυντής κ.λπ. ΑΡΓΥΡΗΣ ΒΟΥΡΝΑΣ
έτος 31ό, τεύχος 338, Σεπτέμβριος 2013 (6 ευρώ)

ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΕΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αριστ. Καλυβιώτη

Οι παρτιτούρες όπως είναι γνωστό, περιέχουν τη μουσική και κατά κανόνα τους στίχους τραγουδιών στα οποία αναφέρονται. Άρχισαν να τυπώνονται και να κυκλοφορούν από τον 19^ο αιώνα. Σήμερα, εκτός από την κανονική χρήση τους, αποτελούν αντικείμενο συλλογής. Ορισμένες απ' αυτές, κυρίως εκείνες που τυπώθηκαν με λιθογραφική μέθοδο, έχουν και εικαστική αξία. Το ενδιαφέρον όμως είναι το ότι σε κάποιες, έχουν καταγραφεί η μουσική και οι στίχοι τραγουδιών που δεν ηχογραφήθηκαν ποτέ! Στις περιπτώσεις αυτές, αποτελούν ίσως τα μοναδικά ντοκουμέντα που διασώθηκαν απ' αυτά τα τραγούδια.

Παρτιτούρες τραγουδιών, που είναι σχετικές με την Θεσσαλονίκη κυκλοφόρησαν πολλές, από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι σήμερα. Μπορούμε να τις χωρίσουμε σε τρεις κατηγορίες:

α) Σ' αυτές που το περιεχόμενο του τραγουδιού που περιέχουν, αναφέρεται στην πόλη της Θεσσαλονίκης, στις γυναίκες της, ή είναι σχετικό με την ιστορία της.

β) Παρτιτούρες με τραγούδια - ύμνους ποδοσφαιρικών ομάδων της Θεσσαλονίκης.

γ) Σ' αυτές που το τραγούδι τους δεν αναφέρεται μεν στη Θεσσαλονίκη, αλλά τυπώθηκαν και κυκλοφόρησαν από τοπικούς μουσικούς εκδοτικούς οίκους.

Όπως θα δούμε αμέσως παρακάτω, κάποιες απ' αυτές τις παρτιτούρες είναι ιδιωτικές εκδόσεις. Αυτές είναι που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Α' ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΕΣ ΜΕ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

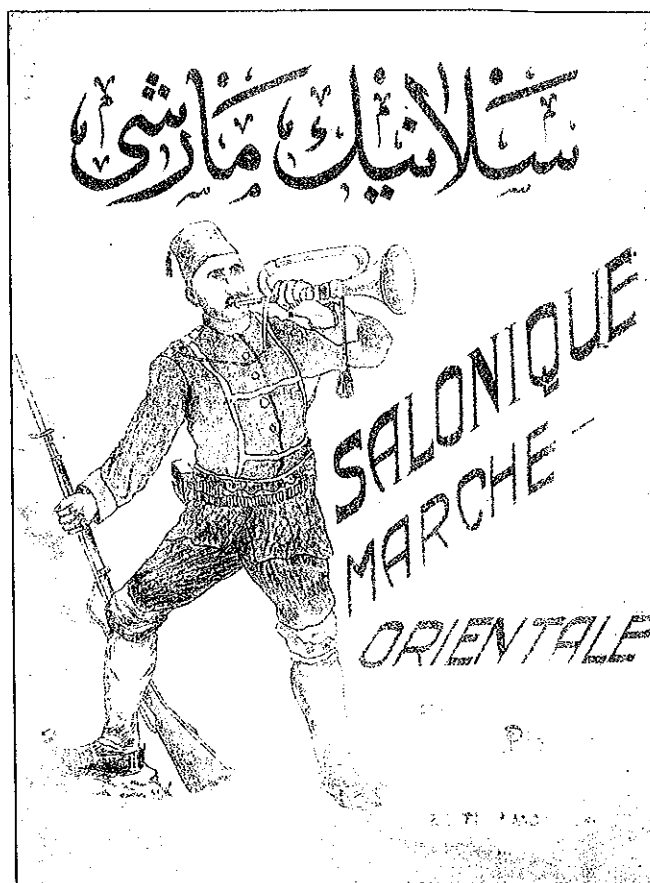
SALONIQUE MARCHÉ

Παρτιτούρες με αναφορά στην Θεσσαλονίκη, εμφανίζονται για πρώτη φορά στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Συγκεκριμένα έχει εντοπισθεί το οθωμανικό εμβατήριο «Salonique Marche - Orientale». Είναι αφιερωμένο στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Εκείνη την εποχή κυκλοφόρησαν εμβατήρια και για άλλες πόλεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπως τη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη. Το «Salonique Marche» τυπώθηκε και κυκλοφόρησε, από τον μουσικό εκδοτικό οίκο «Edition Modern» της Κωνσταντινούπολης. Γύρω στο 1910 η

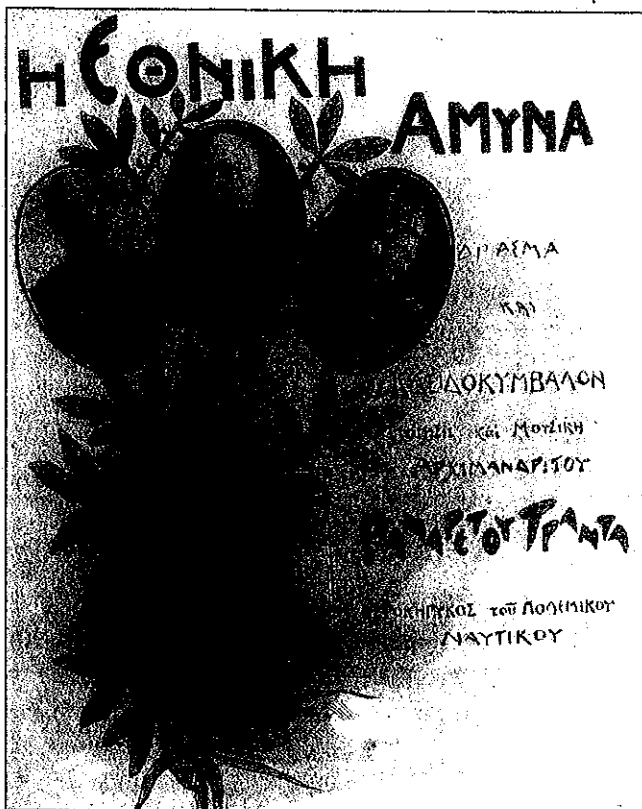
χογραφήθηκε και κυκλοφόρησε και σε δίσκο, από την εταιρεία Orfeon Record της Κωνσταντινούπολης. Στην φωτογραφία με αριθμό 1, εικονίζεται το εξώφυλλο της παρτιτούρας.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

Η παρτιτούρα αυτή περιέχει το τραγούδι «Η Εθνική Άμυνα». Αναφέρεται στο κίνημα της «Εθνικής Άμυνας», που ξέσπασε το 1916 στη Θεσσαλονίκη. Τους στίχους και τη μουσική έγραψε ο Αρχιμανδρίτης Πανάρετος Τράντας, ιεροκήρυκας του πολεμικού ναυτικού. Δεν φαίνεται πουθενά εκδότης και πιθανόν, να τυπώθηκε και κυκλοφόρησε απ' τον ίδιο. Στην τελευταία σελίδα γράφει «Αθήναι, 19 Ιουνίου 1917». Στο εξώφυλλο (φωτ. 2) εικονίζεται η αποκληθείσα τότε

- Φωτογρ. 1. Salonique Marche.

- Φωτογρ. 2. "Εθνική Άμυνα", σε ποίηση και μουσική του Αρχιμανδρίτη Πανάρετου Τράντα (βλέπε και εξώφυλλο).

«Τριανδρία»: Κουντουριώτης, Βενιζέλος, Δαγκλής και στο κάτω μέρος ο ίδιος ο Παν. Τράντας. Το τραγούδι δεν κυκλοφόρησε σε δίσκο.

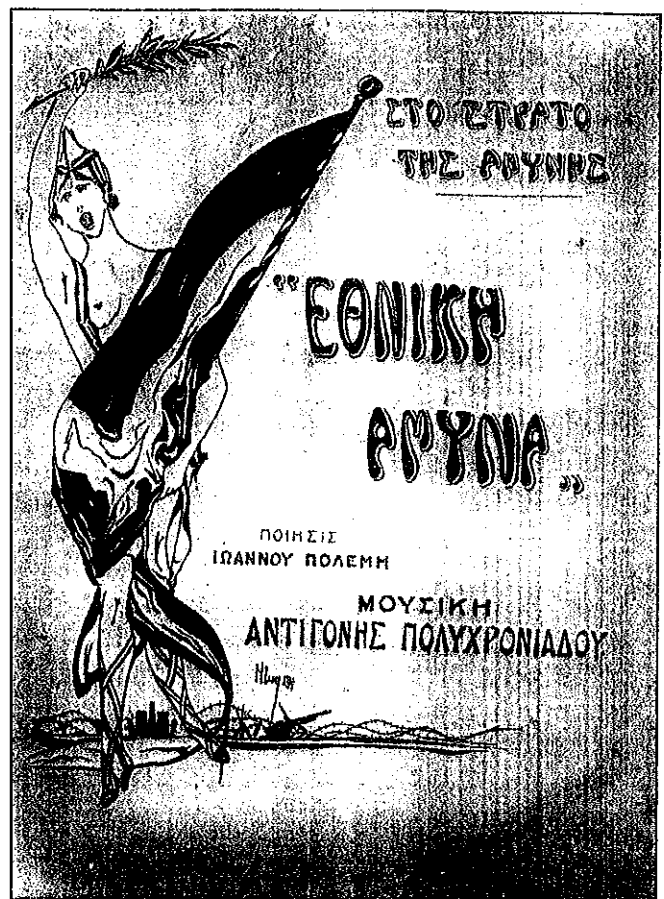
Πονούν τα σπλάχνα σου Μανούλα;
Ο Βενιζέλος την ρωτά,
σ' εσένα έχω την Ελπίδα
με δάκρυα του απαντά.

Εμπρός εκεί που μας προσμένουν,
'ς τον πόλεμο μεσ' στη φωτιά,
να κατασφάζουμε τον Κρούμμο
κι' Αλλάχ να σκούζουν τα σκυλιά.

Εμπρός παιδιά, και μας φωνάζει
με της Πατρίδος τη φωνή
η προσταγή του Βενιζέλου,
Εμπρός πριν φύγει η τιμή.

Δαφνόχρυσά κρατεί στεφάνια
και στεφανώνει με τιμή
τα παληκάρια που θα πνίξουν
εχθρών ατίμων την φυλή.

Την άτιμη τη Γερμανία

- Φωτογρ. 3. "Εθνική Άμυνα", σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη.

και τους συμμάχους της μαζί,
που θέλησαν να αφαιρέσουν
απ' την Ελλάδα την τιμή.

Εμπρός να πάρωμε οπίσω
τα μέρη μας τα ιερά,
που τα παρέδωσαν προδοτάι
με τον προδότη Βασιληά.

Κρατούσαν αλυσσοδεμένη
την φτερωτή μας λευθεριά
πουν' απ' τα κόκκαλα βγαλμένη
εθνομαρτύρων τα ιερά.

Εμπρός αδέλφια μας φωνάζουν
Χαρίστε μας την λευθεριά
γιατί μάς καίουν και μας σφάζουν
Τουρκοβουλγάροι τα σκυλιά.

Εμπρός γενναίοι στρατιώται,
και σεις ναυτόπουλα μαζί,
με Ναύαρχον τον Κουντουριώτη
και Στρατηγόν μας τον Δαγκλή.

ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Γιατί μετώ
Δύο ξανθές Έθνοισπούλες
Περασμένα χρόνια
Νά ήσουν φύλλος ματια μου
Καρδιοκλάστρα
Όποια μπλέξει με τό Γιάννη
Ευνοαίλιτοα
Οί εύτοκγονοαυτες για τα οήλουα
Μεσογίτσα
Άχ μιιά χήρα μεραλλού
Άχ κουμπάρα
Τάμπλεξα με μι μικροπαντρεμένη
Σελογαύτοα
Τέ κωστακι, σπαύ, χορούς
Νόρεγε βρέ χανουσακι
Ο Βελύχτης

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΙΧΟΙ
ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

- Φωτογρ. 4. Η παρτιτούρα με το τραγούδι "Δύο ξανθιές Εβραιπούλες".

Τιμή και δόξα μας προσμένει
'ς τη θάλασσα και στη στεργιά
γιατί Αγγλία και Γαλλία
χειραγωγούν τη λευτεργιά.

Κατάρα εις την τυραννία
και εις αυτόν που την ζητά
ζωή σε όσους πολεμάνε
για των λαών την λευτεριά.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

Την ίδια εποχή και τίτλο «Εθνική Άμυνα», σχεδόν ίδιο μ' εκείνον του προηγούμενου, γράφτηκε ένα ακόμα τραγούδι - θούριο. Τους στίχους έγραψε ο γνωστός ποιητής Ιωάννης Πολέμης και την μουσική η Αντιγόνη Πολυχρονιάδη. Στο εξώφυλλο της παρτιτούρας (φωτ. 3), γράφεται ακόμα «Στο στρατό της Άμυνας». Στο εσωτερικό φύλλο υπάρχει γραμμένη η ημερομηνία 1917 και ο χαρακτηρισμός «θούριον». Δεν φαίνεται κάποιος σαν εκδότης, ούτε έχει ηχογραφηθεί.

Όλοι τωρ' αδελφωμένοι
μ' έναν πόθο που μας σμίγει,
όλοι ας δράμωμ' ενώμένοι
στης πατρίδος τη λαλιά

που με δάκρυα μας ανοίγει
τη θερμή της αγκαλιά.
Μάννα μας καλεί
όλους μας καλεί.

Όταν περνάη καμαρωτός
ο δοξασμένος μας στρατός
με τα κορμιά του τα γερά
όλος ο κόσμος λαχταρά
από χαρά

Ο Βενιζέλος κυβερνά,
το φέμα πλέον δεν περνά?
τον δρόμο ανοίγει της τιμής,
μ' αυτόν ας τρέξωμε κ' εμείς.

Αυτός και πάλι
θε να μας βγάλη
από τη μαύρη λασπουριά

Α' ΒΡΑΒΕΙΟΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΙ ΤΗ 50ΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ (1912-1962)

ΤΡΑΓΟΥΔΙ
ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΚΑΙ ΠΙΑΝΟ
ή ΓΙΑ ΜΙΚΤΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΣΥΝΟΔΕΙΑ, ΠΙΑΝΟΝ, ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ Η ΜΠΑΝΤΑΣ
ΜΟΥΣΙΚΗ: ΓΙΩΡΓΟΥ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ
ΣΤΙΧΟΙ: ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΕΤΣΟΛΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Φ. ΝΑΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 44, ΛΑΡΙΑ, ΤΗΚΟΥΝΗ ΑΘΗΝΑΙ

- Φωτογρ. 5. "Βυζαντινή μου Αρχόντισσα (Θεσσαλονίκη)".

1141

Μάγισσα
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
 (ΝΟΥΜΑ ΤΟΥ ΘΕΡΜΑΙ-ΚΟΥ)
 ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΑ
 ΣΕ ΔΙΕΚΟΥΣ
ΟΔΕΟΝ
*Στίχοι
 και Μουσική*
Π. ΓΑΒΑΛΑ
 ★
**Καράβι
 Ταξιδιάρικο**
 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΡΜΟΝΙΑ
 ΔΙΑΔΗΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΑΠΚΟΚΟΝΔΟΥΛΗ ΚΟ - ΑΘΗΝΑΙ

- Φωτογρ. 6. "Μάγισσα Θεσσαλονίκη".

και χέρι - χέρι
θε να μας φέρν
στη Σόφια, μεσ' στη Βουλγαρία.

Εμπρός, παιδιά ! εμπρός, παιδιά !
ετο' η πατρίδα μας να ζή !
Με μια ψυχή, με μια καρδιά
ας ορκισθούμ' όλοι μαζί.

Έφθασ' η ώρα
που κάθε χώρα
απ' τη σκλαβιά θ' αναστηθή,
και νικηφόρα
η σταυροφόρα
μέσα στην Πόλη θα στηθή.

ΔΥΟ ΞΑΝΘΕΣ ΕΒΡΑΙΟΠΟΥΛΕΣ

Το τραγούδι αυτό, περιέχεται σε παρτιτούρα ιδιωτικής έκδοσης του Σμυρνιού συνθέτη Σταύρου Παντελίδη. Το συγκεκριμένο αντίτυπο απ' το οποίο έγινε η καταγραφή, έχει σφραγίδα του μουσικού οίκου της Αθήνας Μ. Κωνσταντινίδη (φωτ. 4). Η παρτιτούρα δεν έχει χρονολογία, αλλά κάποια από τα τραγούδια που εμφανίζονται στην πρώτη σελίδα της, έχουν ηχογραφηθεί την περίοδο 1932-1934. Συνεπώς κάπου εκεί κοντά χρονικά, το 1932 με 1935, πρέπει να κυκλοφό-

ρησε και η παρτιτούρα με το «Δυό ξανθές Εβραιοπούλες». Ο Παντελίδης το 1934, είχε κάνει επιτυχία στη δισκογραφία με το τραγούδι του «Ξανθή Εβραιοπούλα». Πιθανότατα το «Δυό ξανθές Εβραιοπούλες» δεν ηχογραφήθηκε.

Δυο ξανθές Εβραιοπούλες
μού 'χουν κάψει την καρδούλα,
μία απ' τη Θεσσαλονίκη
άλλη μια αχ! Σμυρνιοπούλα.

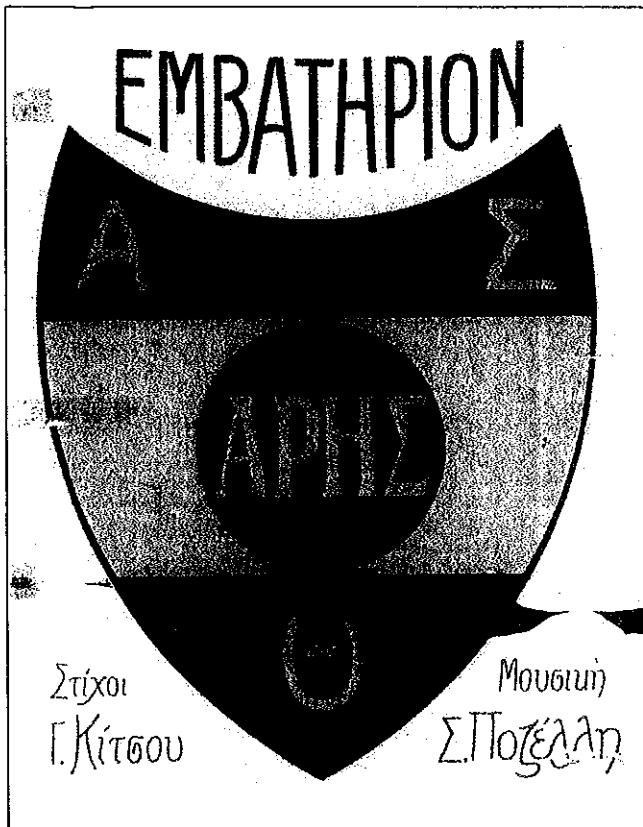
Έμορφες Εβραιοπούλες έχει σ' όλον τον ντουινιά,
αχ! μεσ' τη Θεσσαλονίκη και στην έμορφη τη Σμύρνη,
έχει αχ! Εβραιοπούλες που σου παίρνουν την καρδιά.

Στην οδόν της Εγνατίας
Σαν σε βλέπω να διαβαίνεις,
Έμορφη Εβραιοπούλα
Αχ το νού μου τονε παίρνεις.

Αχ! και συ αχ Σμυρνιοπούλα είσαι σαν τη ζωγραφιά,
όταν βγείς να περπατήσεις κάτω στην ακρογιαλιά,
αμάν έμορφη Εβραιοπούλα μου ραΐζεις την καρδιά

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΙ ΜΑΛΑΜΑ
ΟΠΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΙ ΜΑΛΑΜΑ
 ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΑ
 ΣΕ ΔΙΕΚΟΥΣ
ΗΙΣ ΜΑΣΤΕΡΟΝ
 ΔΕ ΔΕΚΟ
 5352
2
 ΜΕΓΑΛΕΣ
 ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ
 ΤΟΥ
Γ. ΜΗΤΣΑΚΗ
 ΕΒΡΟΦΕΙ
 ΑΡΜΟΝΙΑ
 ΔΙΑΔΗΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
 ΚΑΡΥΔΗΚΟΝΔΟΥΛΗ ΚΟ - ΑΘΗΝΑΙ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΗΤΣΑΚΗΣ
Γεντή Κουλέ

- Φωτογρ. 7. "Γεντή Κουλέ", αναφέρεται στις φυλακές της Θεσσαλονίκης.

- Φωτογρ. 8. Για τον ποδοσφαιρικό "Αρη" Θεσσαλονίκης, σε στίχους Γ. Κίτσου και μουσική Σ. Ποζέλλη.

- Φωτογρ. 9. Ο ύμνος του "Αρη", από τον Βασίλη Μποέμη.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)

Το τραγούδι αυτό, πήρε το πρώτο βραβείο στην πανελλήνιο μουσικό διαγωνισμό σύνθεσης τραγουδιού για τη Θεσσαλονίκη, που έγινε το 1962. Τον προκήρυξε το τότε Υπουργείο Βορείου Ελλάδος, για τα 50 χρόνια της απελευθέρωσης της πόλης. Την μουσική του έγραψε ο Γιώργος Α. Γεωργιάδης και τους στίχους ο Γιώργος Μετσόλης. Σε παρτιτούρα κυκλοφόρησε το 1963, από τον μουσικό εκδοτικό οίκο Φ. Νάκα της Αθήνας (φωτ. 5). Από τους στίχους φαίνεται ότι πρόκειται για σχολικό τραγούδι. Δεν είναι γνωστό αν κυκλοφόρησε σε δίσκο.

Όμορφη πού 'ναι η ζωή, όμορφος πού 'ναι ο κόσμος,
στην πόλη ετούτη της χαράς και της πλατειάς
αγάπης,
που την φιλούν τα κύματα που την στολίζουν κάστρα,
που οι γείτονες τη λαχταρούν και τη ζηλεύουν τ'
άστρα.

Τρα λα λα λαλα λαλα τρα λα λα λα

Πατρίδα μου Αρχόντισσα ελπίδα μου χαρά μου,
με τις πελώριες εκκλησιές τη χάρη τ' Άϊ Δημήτρη,
με χάρη τ' Άϊ Δημήτρη, γαλήνεψε με τ' άγια σου φτε-
ρά τα όνειρά μου,
με τ' άγια σου φτερά τα όνειρά μου.

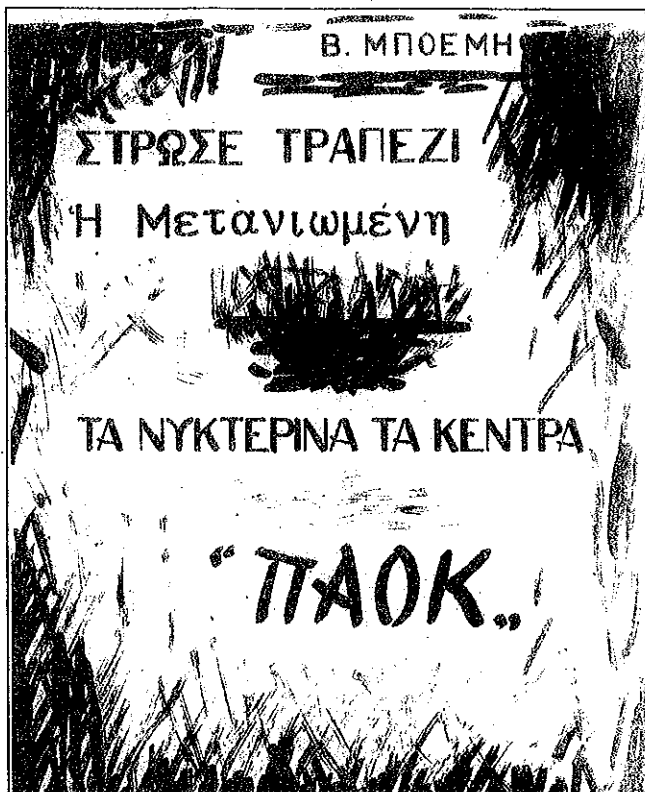
Μοιάζει με κόρη ολόφωτη στα πόδια του Χορτιάτη,
μια Ρηγοπούλα λυγερή μπρός στο Λευκό της Πύργο,
με τον ψηλόν Εφτάπυργο στ' όλασπρο μέτωπό της,
και τη φαρδειά στη μέση της την Εγνατία ζώνη.

Τρα λα λα λαλα λαλα τρα λα λα λα

Βυζαντινή μου Αρχόντισσα πεντάμορφη κυρά μου,
γλυκειά Μακεδονίτισσα λευκή Θεσσαλονίκη,
γλυκειά Θεσσαλονίκη, του Θερμαϊκού νυφούλα μου
πανώρια ζωγραφιά μου,
του Θερμαϊκού πανώρια ζωγραφιά μου,
Θεσσαλονίκη! Θεσσαλονίκη!

ΜΑΓΙΣΣΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Περιέχεται το πασίγνωστο ομότιπλο λαϊκό τραγού-
δι, που έγραψε ο Πάνος Γαβαλάς. Το τραγούδησε σε
δίσκο το 1959, ο ίδιος με την Βούλα Γκίκα. Η παρ-
τιτούρα είναι έκδοση του μουσικού εκδοτικού οίκου

- Φωτογρ. 10. Ο ύμνος του "ΠΑΟΚ", από τον Βασίλη Μπόεμη.

«Αρμονία» της Αθήνας. Στην φωτογραφία με αριθμό 6, εικονίζεται το εξώφυλλο της παρτιτούρας. Οι στίχοι του, όπως και του επόμενου, έχουν δημοσιευθεί πολλές φορές σε ανθολογίες λαϊκών τραγουδιών

ΓΕΝΤΙ ΚΟΥΛΕ

Γρόκειται για το πολύ γνωστό τραγούδι του Γιώργου Μπυσάκη, που αναφέρεται στις φυλακές του «Γεντί Κουλέ» της Θεσσαλονίκης. Ηχογραφήθηκε το 1956 και το τραγούδησε ο Στέλιος Καζαντζίδης. Τότε περίπου πρέπει να κυκλοφόρησε και η παρτιτούρα. Είναι έκδοση του μουσικού εκδοτικού οίκου «Αρμονία» της Αθήνας και το εξώφυλλό της φαίνεται στην φωτογραφία με αριθμό 7.

Β' ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΕΣ ΜΕ ΥΜΝΟΥΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Έχουν εντοπισθεί μέχρι στιγμής τρεις παρτιτούρες, που έχουν τραγούδια - ύμνους για ποδοσφαιρικές ομάδες της Θεσσαλονίκης: δύο για τον «Άρη» και μία για τον «ΠΑΟΚ».

Η πρώτη που έχει τον τίτλο «Άρης - Εμβατήριο» (φωτ. 8). Φαίνεται σαν δημιουργία των Γεώργιου Κί-

- Φωτογρ. 11. Παρτιτούρα έκδοσης Sam Yoel.

του (στίχοι) και Σεκόντο Ποζέλλη (μουσική). Είναι έκδοση του «μουσικού γραφείου» Μιχαήλ Κωνσταντινίδη της Αθήνας. Δεν έγινε δυνατόν να χρονολογηθεί. Μάλλον είναι προπολεμική. Δεν μπορεί να προσδιορισθεί ποιος ακριβώς είναι ο Σεκόντος Ποζέλλη. Στη Θεσσαλονίκη πάντως την περίοδο του Μεσοπολέμου, είχαν δραστηριότητα δυο μουσικοί ιταλικής καταγωγής με το επίθετο Ποζέλλι. Ο Κουάρτο Ποζέλλι (πατέρας της τραγουδίστριας Λουίζας Ποζέλλι) και ο αδερφός του Αιμίλιος Ποζέλλι. Αν είναι ο Σεκόντος κάποιος συγγενής τους, δεν είναι γνωστό. Ο ίδιος πάντως, εμφανίζεται και σε άλλες παρτιτούρες σαν συνθέτης τραγουδιών.

Άρης Άρης Άρης νικητής προχώρει πάντα εμπρός,
Άρης Άρης Άρης και στο διάβα του σκύφτ' ο εχθρός.

Γίγα αετέ με την ψυχή σου γεμάτη περηφάνια
πάντα θα φορείς του νικητή τα αμάραντα στεφάνια,
και τη δόξα σου κανείς ποτέ δεν θα την πάρει,
είσαι το παιδί της νίκης Μακεδών Άρη.

Λιονταρίσια έχεις καρδιά και στη δυνατή ορμή σου
σαν το λαίλαπα με μιας τον εχθρό σου τον σκορπιάς

- Φωτογρ. 12. Παρτιτούρα με αυτοκόλλητο των "Yoel & Carlman".

ποιος ποτέ του θα βρεθεί να χτυπήσει το κορμί σου,
αχ! κανείς ποτέ θα νικάς όπου κι αν πάς.

Πάντα νικητής και με δάφνες θα γυρίζεις,
δόξα και τιμή στην πατρίδα σου χαρίζεις,
Άρη φοβερé είσαι σίφουνας λιοντάρι,
είσαι γίγαντας και δόξα θα 'χεις πάντα Άρη.

Ο Γιώργος Λεκάκης,¹ έχει δημοσιεύσει με μικρο-
διαφορές τους παραπάνω στίχους, που κατέγραψε από
κασέτα του εμπορίου. Γράφει ότι το εκτελεί η «Χορωδί-
α Φλώρου». Δεν βρέθηκε αν υπάρχει παλαιότερη ηχο-
γράφηση.

Οι άλλες δύο παρτιτούρες είναι δύο ύμνοι στον
«Άρη» και στον «ΠΑΟΚ», που έγραψε τη δεκαετία του
1960 ο Θεσσαλονικίος συνθέτης, στιχουργός, τραγουδι-
στής και δεξιοτέχνης του μπουζουκιού Βασίλης Μπόέ-
μης. Το κανονικό του επίθετο είναι Ζαλιμίδης. Στις δύο
παρτιτούρες (φωτ. 9 και 10) στις οποίες δεν γράφεται
εκδότης, υπάρχουν και άλλα δικά του τραγούδια. Δε-

1. Γιώργος Λεκάκης, *Η Θεσσαλονίκη στο ελληνικό τραγούδι*,
Γ' έκδοση, εκδόσεις Τσουκάτου, Αθήνα κ.χ.

- Φωτογρ. 13. Παρτιτούρα έκδοσης Ν. Βεργιάδου, το 1930.

δομένου ότι εκείνη την εποχή ο Μπόέμης είχε στην
Θεσσαλονίκη σχολή μπουζουκιού, οι παρτιτούρες πρέ-
πει να είναι δικής του έκδοσης. Για τα δυο εμβατήρια,
εμφανίζεται μόνον η μουσική τους.² Όλα τα τραγούδια
που περιέχονται και στις δύο, έχουν ηχογραφηθεί τη
δεκαετία του 1960 σε δίσκους 45 στροφών.

Γ' ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΕΣ ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Την περίοδο του Μεσοπόλεμου, έχουν εντοπισθεί
στην Θεσσαλονίκη δυο μουσικοί εκδοτικοί οίκοι, που
τύπωσαν και εξέδωσαν παρτιτούρες. Ο ένας είναι του
εβραϊκής καταγωγής Σάμ Γιοέλ και ο άλλος του Νικό-
λαου Βεργιάδη. Από τον αριθμό αντιτύπων που έχουν
διασωθεί, φαίνεται ότι και οι δύο είχαν σημαντική εκ-
δοτική δραστηριότητα.

Ο Σάμ Γιοέλ (Samuel Yoel) που ήταν και μουσικός,

2. Οι στίχοι από τους δύο ύμνους του Βασίλη Μπόέμη, θα
παραρτησθούν όταν γίνει σε άλλο άρθρο συνολική παρουσίαση
του έργου του.

- Φωτογρ. 14. Το εμβατήριον της Εθνικής Παμφοιητικής Ενώσεως σε παρτιτούρα έκδοσης Ν. Βεργιάδου.

είχε ανοίξει στην Θεσσαλονίκη κατάστημα μουσικών ειδών το 1920.³ Η διεύθυνση του ήταν στην οδό Βασιλέως Γεωργίου 82 (φωτ. 11). Το 1940, το κατάστημά του ήταν ακόμα σε λειτουργία.⁴ Κάποιο διάστημα πρέπει να είχε συνεταιριστεί με κάποιον Carlman. Αυτό προκύπτει από διαφημιστικό αυτοκόλλητο που βρέθηκε σε παρτιτούρα (φωτ.12), αλλά και από έναν εμπορικό οδηγό ετών 1926/1927.⁵ Ο Carlman διατηρούσε επίσης κατάστημα μουσικών ειδών (με την επωνυμία «Mozart»), στην οδό Βασ. Γεωργίου 78 στην Θεσσαλονίκη.

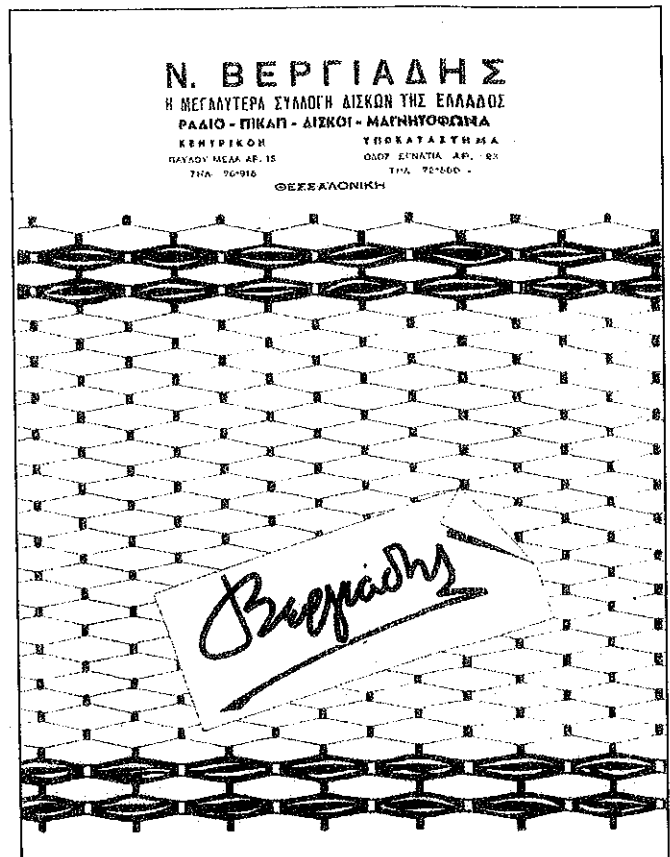
Το κατάστημα του Σάμ Γιοέλ έκλεισε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πόλεμου. Ο ίδιος είχε την τύχη των χιλιάδων Εβραίων συμπατριωτών του, χάνοντας τη ζωή του στο Άουσοβιτς.

Ο εκδοτικός οίκος Νικ. Βεργιάδη, είχε κι' αυτός μεγάλη εκδοτική δραστηριότητα στις παρτιτούρες. Η πιο παλιά παρτιτούρα δικής του έκδοσης που εντοπί-

3. Πληροφορία από το αρχείο του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης.

4. Γ. Γαβριηλίδης (διευθυντής), *Μέγας οδηγός Βορείου Ελλάδος 1939-1940*, Β' έκδοσις, τύποις Τριανταφύλλου, Θεσσαλονίκη 1939.

5. Paul De Wit's, *Welt-Adressbuch der Musikinstrumenten-Industrie 1926/27*, Λειψία 1926.

- Φωτογρ. 15. Φάκελος συσκευασίας δίσκων 45 στροφών του καταστήματος Ν. Βεργιάδου.

στηκε, είναι του 1930 (φωτ.13). Απ' αυτήν φαίνεται ότι είχε τότε δύο καταστήματα: ένα στην οδό Διαγώνιου αριθμός 19 και άλλο στην Βασ. Γεωργίου 73. Σε άλλη μεταγενέστερη παρτιτούρα μάλλον προπολεμική (φωτ. 14), φαίνεται ότι έχει ένα κατάστημα στην οδό Παύλου Μελά 21. Σε επαγγελματικό οδηγό του 1940,⁶ εμφανίζεται στην διεύθυνση Εγνατίας 23.

Το κατάστημα Βεργιάδη λειτούργησε και μετά τον πόλεμο σαν δισκοπωλείο. Από ένα φάκελο συσκευασίας δίσκου 45 στροφών, πιθανότατα της δεκαετίας του 1960 (φωτ. 15), φαίνεται ότι διατηρούσε πάλι δυο καταστήματα: Ένα στην Εγνατίας 23 και δεύτερο στην Παύλου Μελά 13. Λειτουργούσε σαν δισκοπωλείο τουλάχιστον μέχρι τη δεκαετία του 1980. Σήμερα έχει μετατραπεί σε κατάστημα με «είδη δώρων».

Μεταπολεμικά, παρτιτούρες κυκλοφορεί και το κατάστημα μουσικών ειδών Σάββα Ανθομελίδη, που λειτουργεί ακόμα και σήμερα. Έχει εντοπισθεί μία παρτιτούρα δικής του έκδοσης, που περιέχει πέντε λαϊκά τραγούδια (φωτ. 16). Όλα είναι δημιουργίες (στίχοι-μουσική) του Μιχάλη Καμηλίδη. Ο Μ. Καμηλίδης (1927-2004), γεννήθηκε στα Κομνηνά Ξάνθης. Έζησε στην Ξάνθη και στην Δράμα, όπου διατηρούσε καταστήματα

6. Ο. π. υποσ. 4.

- Φωτογρ. 16. Παρτιτούρα έκδοσης καταστήματος Σ. Ανθομελίδη.

μουσικών ειδών. Έπαιζε μπουζούκι, τραγουδούσε και έγραψε αρκετά λαϊκά τραγούδια, που κάποια ηχογραφήθηκαν τη δεκαετία του 1960. Τότε περίπου, πρέπει να κυκλοφόρησε και η προαναφερθείσα παρτιτούρα. Στο εξώφυλλό της εικονίζεται ο ίδιος ο Καπηλίδης κρατώντας μπουζούκι.⁷ Οι στίχοι των τραγουδιών όμως, δεν έχουν σχέση με την Θεσσαλονίκη.

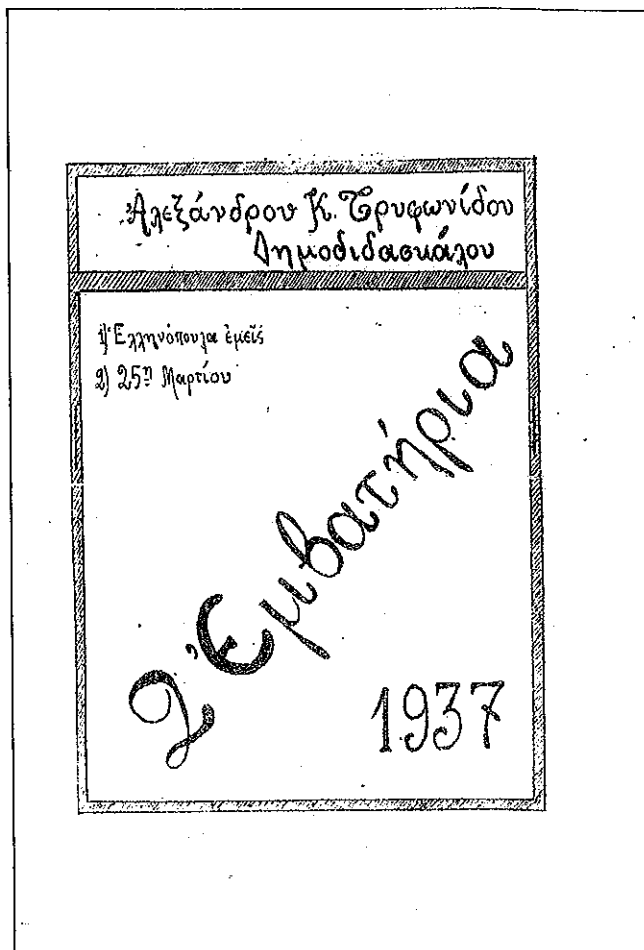
Κυκλοφόρησαν όμως πολλές παρτιτούρες από ιδιωτικές εκδόσεις. Πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, έχει εντοπισθεί μία με τραγούδια του δάσκαλου Αλέξανδρου Κ. Τρυφωνίδου (φωτ. 17). Περιέχει δύο εμβατήρια («Ελληνόπουλα εμείς» και «25^η Μαρτίου») και κυκλοφόρησε το 1937. Τυπώθηκε στη Θεσσαλονίκη, στο τυπογραφείο του Γ. Ι. Βογιατζή, Εγνατίας 112.

Ιδιωτική έκδοση, μεταπολεμική αυτή τη φορά, είναι η παρτιτούρα της φωτογραφίας 18. Περιέχει το τραγούδι «Θα 'ρθω το βράδυ» του μουσικοσυνθέτη Νίκου

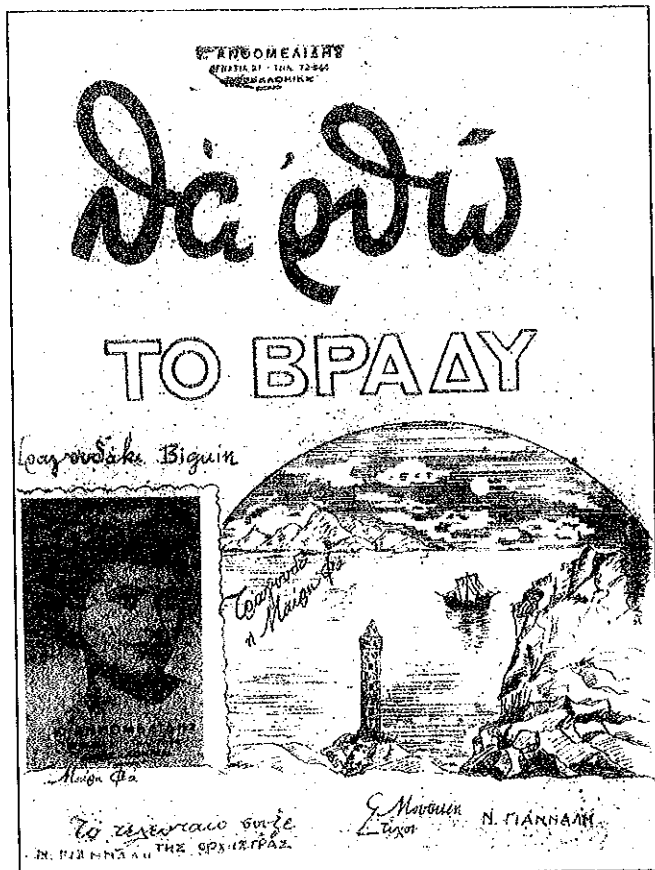
7. Ο Μ. Καπηλίδης είχε τρία παιδιά (Δημήτρης, Θόδωρος και Νίκος), που είναι μουσικοί. Παλιότερα σχημάτισαν στη Δράμα μία οικογενειακή κομπανία και έπαιζαν σε γάμους και χοροεσπερίδες. Αργότερα τα παιδιά του «κατέβηκαν» στην Αθήνα. Το 1983, ο Μ. Καπηλίδης ηχογράφησε έναν δίσκο που τραγουδάει ο ίδιος, συνοδευόμενος στα όργανα από τα τρία παιδιά του και άλλους καλλιτέχνες («Στιγμές»). Πληροφορίες από τον γιό του Δημήτρη Καπηλίδη.

Γιάνναλη. Είναι δική του έκδοση και τυπώθηκε το 1952 στη Θεσσαλονίκη στο τυπογραφείο Ηλ. Ρωμαίου, τέρμα Παπάφη 224. Το τραγούδι δεν έχει καμία αναφορά στην Θεσσαλονίκη και, πιθανότατα δεν ηχογραφήθηκε ποτέ. Στο εξώφυλλο της παρτιτούρας γράφεται: «Το τελευταίο σουξέ της Ορχήστρας Ν. Γιάνναλη» και «τραγουδάει η Μαίρη Φα». Επίσης έχει σφραγίδα του καταστήματος μουσικών ειδών Σ. Ανθομελίδη. Δεν βρέθηκε κάποια πληροφορία για την τραγουδίστρια Μαίρη Φα, παρά μόνον η φωτογραφία της στο εξώφυλλο της παρτιτούρας. Για τον Ν. Γιάνναλη, στο εσωφυλλο της παρτιτούρας γράφεται η διεύθυνσή του, που τότε ήταν στην οδό Αγίου Δημητρίου 141. Δεν εξακριβώθηκε αν έμεινε περιστασιακά στην Θεσσαλονίκη, ή ήταν μόνιμος κάτοικός της. Είναι γνωστός και από άλλα τραγούδια που έγραψε τη μουσική τους, σε συνεργασία με τον γνωστό σικουρικό Αιμίλιο Σαββίδη. Εντοπίστηκαν δυο σε παρτιτούρες και δυο ηχογραφημένα σε δίσκους 78 στροφών.

Από τον Ραδιοφωνικό Σταθμό Θεσσαλονίκης κυκλοφόρησε το 1964 μία παρτιτούρα, με τα τραγούδια «Πίνε κρασί» και «Περήφανη» (φωτ. 19). Είναι δη-

- Φωτογρ. 17. Παρτιτούρα αυτοέκδοσης του δημοδιδασκάλου Αλέξανδρου Τρυφωνίδου, το 1937, με δύο εμβατήρια.

- Φωτογρ. 18. Παρτιτούρα έκδοσης Ν. Γιάνναλη.

μουργία των Μενέλαου Σπάθη (μουσική) και Τάκη Γκοσιόπουλου (στίχοι). Ο Μεν. Σπάθης (Μοναστήρι 1912 - ;), διετέλεσε για 35 χρόνια διευθυντής ορχήστρας του Ραδιοφωνικού Σταθμού Θεσσαλονίκης και διευθυντής μουσικών προγραμμάτων του ίδιου σταθμού. Το πρώτο τραγούδι, πήρε το Α' βραβείο της Περιηγητικής Λέσχης Θεσσαλονίκης, στη γιορτή του κρασιού. Ηχογραφήθηκε το 1964 και το τραγούδησε ο Θοδ. Κουτρούδης.⁸ Το «Περήφανη» δεν ηχογραφήθηκε. Οι στίχοι και των δύο τραγουδιών δεν έχουν σχέση με την Θεσσαλονίκη. Εκείνο όμως που έχει ενδιαφέρον, είναι η πίσω πλευρά του δίσκου 45 στροφών που περιέχει το «Πίνε κρασί». Είναι το τραγούδι «Παλιά Θεσσαλονίκη», που το τραγούδησε κι' αυτό ο Θοδ. Κουτρούδης. Είναι δημιουργία του Χαρ. Καλλίτη. Παρατίθενται οι στίχοι του, γιατί μέχρι σήμερα δεν έχουν δημοσιευθεί.

Θεσσαλονίκη μεσ' στα κάστρα σου κλεισμένη
που κάθε πέτρα σου είναι κι' ένας καπμός
μοιάζει σαν νύφη μεσ' τα πέπλα τυλιγμένη
που σε λικνίζει ο όμορφος Θερμαϊκός.

8. Στοιχεία δίσκου 45 στροφών Columbia SCDG 3445 (αρχείο Αντώνη Κόντου).

<p>2 ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ</p> <p>* ΣΤΙΧΟΙ ΤΑΚΗ ΓΚΟΣΙΟΠΟΥΛΟΥ</p> <p>* ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΣΠΑΘΗ</p>	<p>ΤΗΣ ΜΠΡΚΑΣ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ</p> <p>ΠΙΝΕ ΚΡΑΣΙ "PINE KRASSI" Εἶδος λαϊκό</p> <p>Α' ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ</p> <p>★</p> <p>ΠΕΡΗΦΑΝΗ "PERIFANI" Ἑλληνικό Τραγούδι</p>
---	--

- Φωτογρ. 19. Παρτιτούρα έκδοσης του Ραδιοφωνικού Σταθμού Θεσσαλονίκης.

Τ' ολόδροσο και μαγικό σου ακρογιαλί
αυτό μον' σου 'μεινε ανάμνηση γλυκιά
κι' αυτό το μυρωμένο σου το μαϊστράλι
Θεσσαλονίκη μου θυμήσου τα παλιά.

Που της Καμάρας τα στενά δρομάκια
με της γαζίας στολισμένα τα κλωνιά
κι' άκουγες κάθε βράδυ τραγουδάκια
με μαντολίνο και κιθάρα συντροφιά.

Κι' όταν ξεφάντωνε το καρναβάλι
Ιπποδρομίου την παλιά τη γειτονιά
Αναπολώ τα δειλινά και σαν τα πιά ξαναρχινώ
Θεσσαλονίκη το τραγούδι π' αγαπά.

Τελειώνοντας σημειώνεται ότι, οπωσδήποτε υπάρχουν και άλλες παρτιτούρες σχετικές με τη Θεσσαλονίκη. Τέτοιες με μεταπολεμικά λαϊκά τραγούδια μάλιστα, πρέπει να είναι πολύ περισσότερες από τις δύο που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Ευχαριστώ για την βοήθεια και τις πληροφορίες που έδωσαν τους: Αργύρη Βουρνά, Αντώνη Κόντο, Δημήτρη Καπηλίδη, Σόλωνα Καπέτα και τη διευθύντρια του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης Έρρικα Περαχιά.

Αν υπάρξουν συμπληρωματικές πληροφορίες ή διορθώσεις στα παραπάνω, θα επανέρθουμε.